

СКЛАДНІ РЕЧЕННЯ ЗІ СПОЛУЧНИКОВИМ ТА БЕЗСПОЛУЧНИКОВИМ ЗВ' ЯЗКОМ

5 клас

Цілепокладання

- поглибити знання про складне речення, його будову;
- визначати граматичні основи в складному реченні;
- правильно вживати розділові знаки між частинами складного речення;
- правильно інтонувати складні речення;
- розвивати культуру усного та писемного мовлення.

Мовна розминка

1. Поставити іменники у формі кличного відмінка.

Друг –..., козак –..., Олег –....

2. Уставити пропущені літери в словах.

**В..ликдень, бр...ніти, з...рно,
мар..во.**

Мовне спостереження

- Записати речення. Виділити граматичну основу, порівняти будову речень.

1. Зацвітає в садку калина.

*2. Убирається ніжним цвітом калина,
зеленіє ліщина.*

ВИДИ РЕЧЕНЬ ЗА БУДОВОЮ

ПРОСТІ

мають одну граматичну
основу.

*Посадила мама м'
яту.*

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

Між частинами
складного речення
ставимо КОМУ.

СКЛАДНІ

мають дві або більше
граматичні основи

(складаються з двох або
більше простих речень).

*Сажала мама м'яту, а я
допомагала їй.*

1. Частини складного речення можуть поєднуватися без сполучника (за допомогою інтонації, на письмі – кома.)

2. Частини складного речення можуть поєднуватися за допомогою сполучників (сполучниковий зв'язок)

і (й), та (=і), а, але, та(=але),

проте, однак, чи;

що, щоб, бо, оскільки, тому
що

та сполучних слів

хто, який, чий, коли, де, куди
та ін

Запам'ятай!

- Прості речення у складному об'єднані між собою **за змістом та інтонацією.**
- Між частинами складного речення робиться **невелика пауза.**
- **У кінці кожної частини,** крім останньої інтонація **підвищується.**
- **Наприкінці** складного речення інтонація **понижується.**

ПОМІРКУЙМО РАЗОМ!

Завдання: прочитайте виразно речення, визначте в них граматичні основи. З'ясуйте, чи завжди перед сполучником *і* (й) ставиться кома.

1. Веселка весельця в ставок опустила й сонячні скельця в ставку намочила.

(опустила й намочила - однорідні присудки)

2. Срібний дощик проливається іскристо, і веселка обіймає небокрай.

(дощик проливається, і веселка обіймає – граматичні основи складного речення).

Пунктуаційний практикум

- Записати лише складні речення.
 - Розставити пропущені розділові знаки. Яким зв'язком поєднані їх частини?
1. Сонце вже звернуло до обіду і хилиться на захід.
 2. Шумить і хвилюється Київ сонце сміється з висот.
 3. Сонце впало за гору але надворі ще сяяв тихий світ.
 4. Біжить по вулиці струмок і повертає в садок.
 5. Не має спочинку ріка бо течія її стрімка.
 6. У небі жайворонки грають щебечуть співають весь день.

«Утвори речення»

- Наприклад. Я почув пісеньку. Пісню приніс вітерець
– Я почув пісеньку, яку приніс вітерець.

1. Уже ніч на ранок повертати стала. Моряки побачили вдалині корабель.

2. Подував свіжий ласкавий вітер. Море спокійне.

3. Біля керма стояв учений. Поруч скупчилися хлопці.

4. Перед кораблем пролітали гострі чорних скель. Люди на судні гуртбуватися.

Диктант із коментуванням

У Стародавній (Г,г)реції навчалися лише хлопчики. Це мали бути діти вільних родин дітей рабів до школи не/пр..ймали.

Зараз усі пр..дмети викладають в одній школі а тоді учні п..реходили з одного закладу в інший. Спочатку вони відвідували клас у якому їх навчали читати писати й рахувати. Потім оп..нялися там де в..вчали музику поезію співи. Остан..я школа готувала майбутніх воїнів хлопців загартовували фізичними вправами навчали володіти зброєю.

Усі ці заклади були пр..ватними.

ТЕСТ

1. Простими є всі речення, ОКРІМ

А Тече вода з-під явора яром на долину.

Б Цвіте земля, і серденько радіє.

В Цвіти, цвіти, барвіночку, від весни до зими.

2. Сполучниковим зв'язком поєднані частини складного речення.

А Сміється сонце з небозводу, кудись хмарки на конях мчать.

Б А літо йде полями та гаями і радість нам несе.

В Я люблю, як у вечірній час сопілка співає.

3. НЕправильним є твердження

А У складному реченні може бути дві або більше граматичних основ.

Б За будовою речення бувають прості, складі, ускладнені.

РЕФЛЕКСІЯ

Сьогодні на уроці я

ВИВЧИВ...

запам'ятав...

навчився...

Домашнє завдання

- Опрацювати параграф 42, с. 215-217.
- Виконати

